

Samenvatting

Dossier Transport gevaarlijke stoffen

Waar gaat het om bij transport van gevaarlijke stoffen?

Tijdens het transport van gevaarlijke stoffen moet ervoor gezorgd worden dat de gevaarlijke stoffen niet kunnen vrijkomen uit de verpakking (gebruiksverpakking of bulkverpakking, bijvoorbeeld tankwagens). Bovendien mag er door het transport of door het transportmiddel geen gevaar ontstaan van explosie, brand of andersoortige calamiteiten. Transportmiddelen moeten dus voldoen aan strenge veiligheidseisen.

Er worden ook strenge eisen gesteld aan de tijdelijke opslag van gevaarlijke stoffen in vrachtloodsen, in afwachting van transport. De eisen gelden voor verpakkingen, etikettering en de plaats van opslag. Vergunningen voor de Wet Milieubeheer worden afgegeven en gecontroleerd door de provincie of gemeente. Zie voor meer informatie de website van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat: [VWS](#).

Op internationaal gebied is er voor het vervoer van gevaarlijke stoffen uitgebreide regelgeving, voor het vervoer over water (zee- en binnenvaart), door de lucht, over het spoor en over de weg. De internationale vervoersvoorschriften zijn onder meer van toepassing op de verpakking van stoffen, de bouw en uitrusting van voer- en vaartuigen, de verlading en op de herkenbaarheid van dergelijk vervoer. Ook is vastgelegd over welke kennis en vaardigheden de vervoerders en ook andere betrokkenen in de vervoersketen moeten beschikken.

Wegvervoer

De Inspectie Verkeer en Waterstaat ziet toe op een veilig vervoer van gevaarlijke stoffen over de binnenwateren. In havens controleert de Inspectie Verkeer en Waterstaat of gevaarlijke stoffen volgens de voorschriften worden gelost en geladen. De inspectie werkt samen met het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD), de Rivierpolitie en Rijkswaterstaat.

De Inspectie Verkeer en Waterstaat verleent tevens Erkenningen Gevaarlijke Stoffen voor transporten via luchtvaart, maar controleert ook of bedrijven beschikking hebben over de juiste erkenningen.

Vervoer over spoor

Het goederenvervoer en dus ook het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor vindt voornamelijk 's nachts plaats omdat het railnet overdag en 's avonds overbezet is door het personenvervoer. Een voorschrift bij vervoer per trein is dat spoorwagens met ontploffingsgevaarlijke stoffen moeten worden gescheiden van spoorwagens beladen met andere gevaarlijke stoffen. Dit gebeurt door zogenoemde 'schutwagens' (dit zijn wagens die onbeladen zijn of beladen met ongevaarlijke stoffen). Spoorwagens voor vervoer van gevaarlijke stoffen moeten aan beide zijden voorzien zijn van oranje borden en gevaarsetiketten. Ketelwagens die vloeibaar gemaakte gassen vervoeren zijn te herkennen aan de oranje band die over de wagen loopt.

Vervoer over water

Schepen beladen met gevaarlijke stoffen zijn verplicht zich te melden bij verkeersposten. Voor deze schepen zijn speciale ligplaatsen beschikbaar waar zij ook bij minder gunstige weersomstandigheden kunnen aanleggen. Bij het schutten van sluizen wordt steeds speciale aandacht gegeven aan schepen met gevaarlijke stoffen.

Binnenvaartschepen die gevaarlijke stoffen vervoeren, moeten dit aangeven met zichtbaar opgestelde blauwe kegels. 's Nachts worden deze vervangen door blauwe lampen.

Volgens de voorschriften gaan met elk transport van gevaarlijke stoffen documenten mee. Die geven precies aan wat de samenstelling van de lading is en om welke hoeveelheden het gaat.

De kapitein van een zeeschip geeft in een stuwplan aan waar de gevaarlijke stoffen zich op en in het schip bevinden.

Zeeschepen met gevaarlijke stoffen voeren bij het varen op de binnenwateren overdag een rode vlag aan bakboord en 's nachts een rode lamp.

Vervoer door de lucht

Gevaarlijke stoffen die door de lucht worden vervoerd, hebben alleen gevaarsaanduidingen op de verpakking. Verpakkingen moeten aan de buitenzijde voorzien zijn van UN-nummer en de voorgeschreven etikettering. Informatie over de eisen aan verpakkingen en etikettering staat in het Handboek ICAO Vervoer Gevaarlijke Stoffen door de Lucht.

De Inspectie Verkeer en Waterstaat verleent Erkenningen Gevaarlijke Stoffen, maar controleert ook of bedrijven beschikking hebben over de juiste erkenningen. Controle vindt onder meer plaats op Nederlandse luchthavens. Erkenningen worden opgedeeld naar posities in de transportketen en krijgen de letters A t/m E en R mee:

- Afzender van gevaarlijke stoffen (A)
- Vrachtagent (B)
- Grondafhandelaar (C)
- Luchtvaartmaatschappij (D)
- Afzender namens particulier of ander bedrijf (E)
- Vervoer van radioactieve stoffen (R)

Bedrijven krijgen erkenning nadat zij met goed gevolg examen hebben afgelegd. Hiervoor moeten zij een geldig examencertificaat kunnen tonen van een erkend opleidingsinstituut.

Hoe is te achterhalen of een transportmiddel gevaarlijke stoffen bevat?

Transportmiddelen die gevaarlijke stoffen vervoeren moeten voorzien zijn van aanduidingen van de stoffen waar het om gaat. Internationaal bestaat de verplichting om het transportmiddel of de bulkverpakking (tanks, containers) te voorzien van een oranje vierkant met daarop het UN-nummer van de stof (als identificatie) met daarboven een twee- of driecijferig getal, het GEVI-nummer, dat een aanduiding geeft van de gevaren van de stof. Zie ook nadere uitleg op [Wikipedia](#).

ADR

Het ADR is internationaal van toepassing op wegtransport van stoffen met een viercijferig stofidentificatienummer (UN-nummer).

Het ADR geldt ook voor stoffen, preparaten en mengsels of oplossingen met chemische, fysische of gevaars-eigenschappen. Deze staan onder een n.e.g.-positie (niet elders genoemd), bijvoorbeeld onder 'brandbare vloeistof n.e.g'.

Het ADR kent 13 gevarenklassen voor stoffen. Voor stoffen in een gevarenklasse van het ADR gelden een groot aantal voorschriften, onder andere over documenten, verpakking, etikettering, voertuiguitrusting en voorschriften onderweg. Er is een lijst aangelegd met een aantal 'gevaarlijke goederen met hoog gevarenpotentieel' waarbij het ADR aanvullende eisen stelt aan de beveiliging.

Wat zegt de wet er over?

Centraal in de Nederlandse regelgeving staat de [Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen 1996](#) met het daarbij behorende "Besluit Vervoer Gevaarlijke Stoffen".

Bij het vervoer van gevaarlijke stoffen gelden de voorschriften in het ADR (Europese overeenkomst voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg). Het ADR is onderdeel van de Nederlandse VLG (regeling Vervoer over Land Gevaarlijke Stoffen). VLG en ADR zijn begin 2007 vernieuwd.

Het vervoer van gevaarlijke stoffen door woonwijken of door bepaalde tunnels is verboden.

In Nederland zijn de tunnels onderverdeeld in twee categorieën:

- I - verboden voor tankvervoer van brandbare en/of giftige gassen.
- II - verboden voor nagenoeg alle vervoer van gevaarlijke stoffen

Het voertuig waarmee gevaarlijke stoffen over de weg worden vervoerd, moet een APK-keuringsbewijs of een certificaat van goedkeuring hebben en beschikken over de juiste voertuiguitrusting. Voertuigen voor vervoer van ADR-stoffen worden in Nederland gekeurd door RDW-IKS (Rijksdienst Wegverkeer, afdeling Individuele Keuringen Speciaal). Keuring vindt plaats voordat het voertuig in gebruik wordt genomen en vervolgens minimaal éénmaal in zes jaar.

Wat is er aan te doen?

Op tankwagens voor vervoer van gevaarlijke stoffen moet zijn aangegeven om welke stof het gaat. De oranje borden met UN-nummer en GEVI-nummer hebben een waarschuwingfunctie en geven informatie voor hulpverlening bij ongevallen. Met de informatie van de oranje borden kan de brandweer in een handboek de juiste bestrijdingswijzen opzoeken. Een X voor het GEVI-cijfer geeft aan dat de stof niet in aanraking mag komen met water.

Vervoerder

De chauffeur dient, om gevaarlijke stoffen te mogen vervoeren, een vakbekwaamheidscertificaat te hebben. Het certificaat en een identiteitsbewijs met foto moet de chauffeur bij zich dragen. De chauffeur moet kennis hebben van de ADR-regels en moet conform deze regels handelen. In de cabine moet altijd een gevarenkaart aanwezig zijn. Deze gevarenkaart bevat schriftelijke instructies over de vervoerde stoffen. De gevarenkaart moet beschikbaar zijn in de talen van zowel het land van de afzender, als van de landen van doorvoer en van de bestemming van de goederen.

Wie gaan slim om met dit probleem?

Voor het veilig transporteren van stoffen gelden strenge regels. Wie in een bedrijf als preventiemedewerker hiermee te maken heeft, moet daarvoor minimaal dezelfde opleiding gevolgd hebben als de chauffeurs die gevaarlijke stoffen transporteren. U moet voldoende kennis hebben van de ADR-regels en van de regelgeving voor opslag en etikettering van gevaarlijke stoffen. Tevens moet u voldoende kennis hebben van internationaal in gebruik zijnde gevaarsetiketten en symbolen, zolang de VN-GHS systematiek nog niet volledig is geïmplementeerd.

Vraag uw werkgever om de opleiding te mogen volgen in het kader van uw functie.